AVİM Yorum • No: 2025 / 52 • Mayıs 2025

'ARAS 2025' TATBİKATI EKSENİNDE SESSİZ BİR GÜÇ SAVAŞI

İlaha KHANTAMİROVA

-

Geçtiğimiz hafta Güney Kafkasya, karşılıklı görüşmeler, anlaşmalar ve ilginç gelişmelerle gündemde kaldı. Öncelikle, haftanın en dikkat çekici olaylarından biri, 19-21 Mayıs 2025 tarihlerinde İran ve Azerbaycan arasında gerçekleştirilen Aras 2025 askeri tatbikatı oldu. Azerbaycan Savunma Bakanlığı, işgalden kurtarılmış Hocavend ve Şuşada yapılan bu tatbikatın iki ülke arasındaki askeri iş birliğinin derinleşmesine ve karşılıklı güvenin artmasına hizmet ettiğini açıkladı[1]. İran Kara Kuvvetleri Operasyon Komutan Yardımcısı ve Aras 2025 tatbikatının komutanı Tuğgeneral Veli Medeni de tatbikatın, olası tehditlere karşı koymak ve ortak sınır güvenliğini artırmak açısından önemine dikkat çekti[2].

Her iki tarafın açıklamalarından, tatbikatın her iki ülke açısından da benzer hedeflere hizmet ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu tatbikat, daha önce devlet yetkililerince alınan kararların bir sonucu olarak gerçekleştirilmiştir. İran Cumhurbaşkanı Mesut Pezeşkiyanın 28 Nisan 2025 tarihinde Azerbaycana gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında, çeşitli alanlarda iş birliğine yönelik ortak kararlar alınmıştı. Hemen ardından, 3 Mayıs 2025 tarihinde Azerbaycan Savunma Bakan Yardımcısı Orgeneral Kerem Mustafayev, Tahranda İran Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkan Yardımcısı Tümgeneral Aziz Nasirzadeh ile bir araya gelerek savunma alanındaki iş birliği imkanlarını görüşmüştü[3].

Karabağ zaferinden sonra İran ve Azerbaycan arasında beliren gerilimin ardından tarafların peş peşe görüşmeler gerçekleştirmesi ve ortaklıklar kurmaya çalışması, hassas ve kırılma noktasına gelmiş ilişkileri yeniden canlandırmak, bölgede güvenlik ve istikrarı sağlamak ve karşılıklı çıkarlar doğrultusunda birlikte ilerlemek adına atılmış önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda, Aras 2025 tatbikatı, yapılan ilk tatbikat değildir; 2024 yılının Kasım ayında da Erdebilin Aslanduz bölgesinde benzer tatbikatlar düzenlenmiştir[4].

Karabağda gerçekleşen bu tatbikatlar sırasında dikkat çeken bir diğer husus ise, her iki tarafın birbirlerinin rakibi olarak görülen ülkelere resmi ziyaretlerde bulunmaları ve iş birliği yapmalarıdır. Örneğin, 19 Mayısta Azerbaycan Savunma Bakanı Zakir Hasanov ve Bakan Yardımcısı Agil Gurbanov, İsraile resmi bir ziyaret gerçekleştirerek İsrail Savunma Bakanlığı Baş Direktörü Amir Baram ile görüşmeler yapmıştır. Görüşmelerde, iki ülke arasında askeri-teknik ve askeri eğitim alanlarında iş birliğinin genişletilmesine yönelik faaliyetler ve geleceğe dair planlar ele alınmıştır[5].

İran ile askeri tatbikatlar sürerken, Azerbaycanın aynı zamanda İsrail ile görüşmeler yapması, Bakünün her iki devletle istikrara dayalı, ortaklık esasına dayanan ve bölgesel barışı korumayı hedefleyen dengeli bir dış politika yürüttüğünü göstermektedir. Bu yaklaşım, Azerbaycanın hem askeri hem diplomatik çıkarlarını gözettiğini, İran ile ilişkilerini düzeltmek istemekle birlikte eski ortaklarıyla da iş birliğini sürdüreceğini ve bölgede çıkarlarını çekincesiz bir şekilde savunabileceğini ortaya koymaktadır.

Meselenin bir diğer dikkat çekici yönü ise İranlı yetkililerin bu dönemde Ermenistanla temas kurması olmuştur. Tatbikatlar tamamlanmadan ve Azerbaycan Savunma Bakanının İsrail ziyaretinden yalnızca iki gün sonra, İran Savunma Bakanı Aziz Nasirzadeh Ermenistana resmi bir ziyaret gerçekleştirerek önce Ermenistan Savunma Bakanı Suren Papikian, ardından da Başbakan Nikol Paşinyan ile görüşmeler yapmıştır. Görüşmeler sırasında Nasirzadeh, İranın Ermenistanın egemenliği ve toprak bütünlüğüne koşulsuz destek verdiğini belirtmiş ve Ermenistan ile İran arasındaki ortak sınırın kapatılmasına yönelik herhangi bir girişimi kabul etmeyeceğini ifade etmiştir. Ayrıca, bu sınırı iki millet arasındaki tarihi bir iletişim yolu olarak nitelendirmiş ve bu bölgede herhangi bir saldırıya izin vermeyeceklerini vurgulamıştır[6].

İranlı yetkililerin Ermenistana yönelik bu açıklamaları, her ne kadar İranın Azerbaycanla istikrarlı ilişkiler kurmak istediğini gösterse de aynı zamanda Azerbaycanı hâlâ bir tehdit olarak gördüğünü ve bu tehdidi dengelemek amacıyla karşı hamlelerde bulunduğunu düşündürmektedir. Nitekim İran, Bakü ile gerçekleştirdiği görüşmelerde Zengezur Koridoru, Ermenistan ile sınırın kapanması gibi meseleleri kabul etmemiş ve bu konuları kendi güvenliği ve ekonomik kalkınması açısından bir tehdit olarak görmeye devam etmiştir. Bu bağlamda İranın, Ermenistan ve Azerbaycan arasında denge arayışında olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, Nasirzadehin Ermenistan ziyaretinin, Azerbaycan heyetinin İsrail ziyaretinin hemen ardından gerçekleşmesi, bu ziyareti Baküye verilmiş bir mesaj olarak da yorumlayabiliriz.

Eklenmesi gereken bir diğer husus da İranın Nisan ayında Ermenistan ile ortak sınırların güvenliğini pekiştirmek ve bu hassas bölgede konuşlandırılmış kuvvetlerin kapasitesini artırmak amacıyla ortak bir tatbikat düzenlemiş olmasıdır. İran, bu tatbikat sırasında, Kafkasyanın jeopolitik önemini vurgulayarak barış ve istikrara olan bağlılığını bir kez daha dile getirmiştir[7].

Gelişmeleri Ermenistan açısından değerlendirecek olursak, ülke, bölgesel savunmasını güçlendirmek amacıyla İran ve Batı ile iş birliği kurarken, 2022 yılından bu yana gerilen ve kırılgan hale gelen Rusya ilişkilerini de yeniden canlandırmaya çalışmaktadır. Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrovun, Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan ile 21 Mayısta Erivanda gerçekleştirdiği görüşme, Ermenistanın Batı ile Rusya arasında denge kurmaya çalıştığını ve her iki tarafın desteğini alacak şekilde diplomatik manevralar yaptığını göstermektedir.

[1] Araz-2025 birgə təliminin açılış mərasimi keçirilib, 22 Mayıs 2025, https://mod.gov.az/az/news/araz-2025-birge-teliminin-acilis-merasimi-kecirilib-video-54772.html

[2] İran ve Azerbaycan Aras 2025 adlı ortak askeri tatbikat başlattı, 22 Mayıs 2025, https://tr.mehrnews.com/news/1926986/%C4%B0ran-ve-Azerbaycan-Aras-2025-Ortak-Askeri-tatbikat%C4%B1-ba%C5%9Flatt%C4%B1?utm_source=chatgpt.com

[3] Политика баланса: почему учения Азербайджана и Ирана служат стабильности на Южном Кавказе, 22 Mayıs 2025, https://az.sputniknews.ru/20250521/politika-balansa-pochemu-ucheniya-azerbaydzhana-i-irana-sluzhat-stabilnosti-na-yuzhnom-kavkaze-471383678.html?utm_source=chatgpt.com

[4] Иранский командир отчитался об успехе совместных с Азербайджаном учений в Карабахе, 22 Mayıs 2025, https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/411538?utm_source=chatgpt.com

[5] Azərbaycan-İsrail hərbi əməkdaşlığı inkişaf etdirilir, 22 Mayıs 2025, https://azertag.az/xeber/azerbaycan_israil_herbi_emekdasligi_inkisaf_etdirilir-3565091

[6] Iran Warns Against Encroachments On Border With Armenia, 22 Mayıs 2025, https://www.azatutyun.am/a/33420510.html

[7] Iran, Armenia launch joint military drill near border, 25 Mayıs 2025, https://www.tehrantimes.com/news/511627/Iran-Armenia-launch-joint-military-drill-near-border

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KHANTAMİROVA, İlaha. 2026. "'ARAS 2025' TATBİKATI EKSENİNDE SESSİZ BİR GÜÇ SAVAŞI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 52. Mayıs 30. Erişim Ekim 30, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/ARAS-2025-TATBIKATI-EKSENINDE-SESSIZ-BIR-GUC-SAVASI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır